

דף לא.

עין משפט ב.ג.

או"ח סימן ב פעיף ו

ו. אסור לילך בקומה זקופה ^ב ולא ילך ד' אמות בגילוי ראש ^ב, ויבדוק נקביו ^ע.

הגה: ויכסה כל גופו ^ב, ולא ילך יחף ^ז, וירגיל עצמו להתפנות בכל בוקר וערב כי זה זריזות ונקיות.

עין משפט ד.ה.

יו"ד סימן רמ פעיף יד

ד. טז. אביו אמר לו השקני מים ואמו ג"כ אמרה לו השקני מים מניח אמו ועוסק בכבוד אביו ^ה שהוא ואמו שניהם חייבים בכבוד אביו

ג. אפי' בפחות מד' אמות, ט"ז ס"ק ד', אף דבגמ' איתא ד"א לאו דוקא דנקטו סתם הליכה. כה"ח אות י"ג.

ושיעור הזקיפה כל שלא יכול לראות למטה בסמוך לרגליו, ומ"מ לא יכוף קומתו או ראשו יותר מדאי אלא בכדי שיראה את הבא כנגדו בפניו בלי שיזקוף עניו למעלה, כה"ח אות ט"ו.

ס. וי"א דאינו אלא מידת חסידות אבל מדינא אין איסור בזה, כ"כ הב"ח מ"א ס"ק ו', ברכי יוסף אות ב'. אך לדעת הלבוש בסעיף ו' ועוד יש איסור מדינא בזה, כה"ח אות ט"ו.

וממידת החסידות גם בפחות מד' אמות לא ילך בגילוי ראש, ואפי' ביושב יש להחמיר אם לא לצורך, כה"ח אות ט"ז. ובבית המרחץ אפי' מדת חסידות אין בו והיא חומרא יתירה, ברכי יוסף אות ה'.

ו כתב השל"ה דמדת חסידות להיות ראשו מכוסה בלילה כמו ביום, כה"ח אות י"ח. ויש ליזהר לכסות ראש הקטנים כדי שתהיה יראת שמים עליהם, מ"א ס"ק ו'. כובעים מקש ארוג כעין נקבים וכן פאה נוכרית נחשבים לכסוי וכן מהני כסוי בידיו ע"ג ראשו אפי' שלא מועיל לגבי הזכרת השם. כה"ח אות כ'.

ע. שמא יצטרך לנקביו בעת התפלה, והחיד"א כתב שיש סוד בדבר, כה"ח אות כ"א. פ. ולא ילבש בגדים יקרים שזה מביא לידי גאווה ולא פחותים מאוד או מלוכלכים שלא יתבזה בעיני הבריות אלא ממוצעים ונקיים, חוץ מבגדי אשתו שיש לכבדה ולהלבישה כרצונה, כה"ח אות כ"ב.

צ. וימכור כל מה שיש לו ויקח מנעלים לרגליו, מ"א ס"ק ז' ואם עושה משום תשובה מותר, כה"ח אות כ"ג.

ק. ואם הסבא יבקש מהנכד להביא לו כוס מים וגם אביו יבקש ממנו להביא לו כוס מים כיון שהנכד מחוייב יותר בכיבוד אביו מאשר בכבוד אבי אביו חייב להשאיר הסבא ולהביא לאביו, אך יראה אחרי שהגיע הכוס שתיה לידי אביו של הבן הוא מחוייב לתת

ואם היתה גרושה מאביו שניהם שוים ואיזה מהם שירצה יקדים.

עין משפט ו. יו"ד סימן רמ פעיף ד

ה. איזהו כבוד, מאכילו ומשקהו מלביש ומכסה מכניס ומוציא, ויתננו לו בסבר פנים יפות שהרי גם אם מאכילו בכל יום מפוטמות והראה לו פנים זועפות נענש על זה ^ר.

הגה: אם מטחין את אביו ברחיים וכוונתו לטובה כדי שינצל אביו מדבר קשה יותר, ומדבר דברי פיוסים על לב אביו ומראה לו שכוונתו לטובה עד שיתרצה אביו לטחון נוחל חיי העולם הבא ^ש.

הגה: ישמש את אביו בשאר דברים שהשמש משמש את רבו ^ת.

עין משפט ז. יו"ד סימן רמו פעיף ו

ו. ט. אשה שלמדה תורה יש לה שכר ^א, אבל לא כשכר איש משום שאינה מצווה ועושה.

ואע"פ שיש לה שכר צו חז"ל שלא ילמד את בתו תורה ^ב משום שרוב הנשים אין דעתן מכוונת להתלמד ומוציאות דברי תורה לדברי הבאי לפי עניות דעתן.

לאביו שהוא הסבא כי הוא חייב בכבודו וכמוכן אם יודע שאביו שהוא הסבא ביקש ג"כ מים, ולכאורה פשוט הוא.

ר. שם בגמ' תני אבימי בריה דרבי אבהו.

ש. מגמ' ורש"י שם בקידושין וכן הוא בירושלמי.

ת. כמ"ש בנדרים ל"ח ע"ב.

א. מרמב"ם, ורש"י בסוטה דף כ"א ע"א, ומימרא דר' חנינא בקידושין ל"א ע"א ובע"ז דף ג' ע"א.

וכתבו התוס' הטעם משום שהמצווה דואג תמיד לבטל את יצרו ולקיים מצוות בוראו. באר הגולה.

אבל לא כשכר האיש שם בסוטה, דגדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה.

ב. ממשנה בסוטה דף כ' ע"א וכו"א ואף דקימ"ל שאין הלכה כר"א דשמותי הוא מ"מ כיון דכולהו רבנן הכי סברי, כך פסקינן. ברכי יוסף.

א. י. אמרו חז"ל כל המלמד בתו תורה כאילו מלמדה תיפלות^א דהיינו דבר עבירה, בד"א בתורה שבע"פ אבל תורה שבכתב לא ילמד אותה לכתחילה ואם מלמדה אינו כמלמדה תיפלות.

הגה: מ"מ האשה חייבת ללמוד דינים השייכים לה.

הגה: אשה אינה חייבת ללמד את בנה תורה, מ"מ אם עוזרת לבנה או לבעלה שיעסקו בתורה חולקת שכר^ד איתם.

עין משפט זז. יו"ד סימן רמ סעיף ג.

א. ד. עד היכן מגיע מוראם, אם היה הבן לבוש חמודות ויושב בראש הקהל ובאו אביו ואמו וקרעו בגדיו והכוהו על ראשו וירקו בפניו, לא יבייש אותם^ה אלא ישתוק ויירא מן מלך מלכי המלכים שצוהו בכך.

עין משפט ט. יו"ד סימן רמ סעיף ד
עיין לעיל עין משפט ו

דף לא:

עין משפט א.ב. יו"ד סימן רמ סעיף כה

כה. כז. אם האב רוצה לשרת את הבן מותר לקבל ממנו^ו, אלא א"כ האב בן תורה.

כה. כח. תלמיד שרוצה ללכת למקום אחר שהוא בוטח שיראה סימן ברכה בתלמודו שם, ואביו מוחה בו משום שדואג שבאותה העיר

ג. ואמרו בירושלמי פ"ג דסוטה, ובמדבר במדרש רבה פ"ט ישרפו ד"ת ואל ימסרו לנשים, ואמרו בחגיגה דף י"ג ע"א אמר רבי אמי אין מוסרין ד"ת לעכו"ם שנאמר "לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום" ואפי' ללמדו אלף בית עוון גדול הוא. ויש שכתבו שאסור למכור להם ספרי קודש. ברכי יוסף.

ד. שם בסוטה. ואשה שאינה חייבת ללמד את בנה תורה, מקידושין דף כ"ט.

ה. מקידושין ל"א ע"ב. מ"מ מותר לתבוע את אביו ואמו לדין כמו בסעיף ח' ברמ"א. ש"ך ס"ק ד'.

ו. מב"י מגמ'. אלא אם האב בן תורה ואפי' יקפיד האב הרבה, לא יקבל. ברכי יוסף.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

העכו"ם מעלילים, אינו צריך לשמוע לאביו בזה.

הגה: ה"ה אם האב מוחה בכך מלישא איזו אשה שחפץ בה הבן, א"צ לשמוע לאביו ז' בזה.

עין משפט ד. יו"ד סימן רמ סעיף ו

ג. ח. היה צריך דבר מה, ויודע שיעשו הדבר לכבוד אביו וגם לכבודו לא יאמר עשו לי דבר פלוני בשבילי אלא יאמר עשו בשביל אבא ח' כדי לתלות הכבוד באביו.

עין משפט ה.ו. יו"ד סימן רמ סעיף ט

ט. יא. חייב לכבדו אפי' אחר מותו. כיצד, אם היה אומר דבר שמועה מפיו אומר אבי מורי הריני כפרת משכבו ט' אם הוא בתוך י"ב חודש י', אבל לאחר י"ב חודש אומר אבי מורי זכרונו לברכה כ' אמר כך.

ז. ממהרי"ק שורש קס"ז. ועיין בתוס' יבמות ו' ע"א ד"ה שכן, ונראה לר"י שאין עיקר הכבוד אלא במה שיש לאב הנאה מזה אבל אמר לו לעשות דבר שאין לאביו הנאה אין שומע לו. ביאורי הגר"א אות ל"ו.

ח. אבל אם יודע שלא יעשו בשביל אביו יבקש בשביל עצמו ולא בשביל אביו, שאינו אלא גנאי לאביו שלא יעשו בשבילו. ש"ך ס"ק ט'.

וכתב הב"י מרי"ו אפי' אינן חולקין כבוד לאביו באותו מקום כלל. וכתב הט"ז דלעולם יאמר בשביל אביו אלא א"כ יש שנאה באותו מקום לאביו שאז יש חשש שלא יעשו גם בשביל עצמו בזה לא יזכירנו כלל. והראשון לציון כתב דדברי הט"ז רחוקים והסכים עם הש"ך.

ט. מברייתא בקידושין ל"א ע"ב. וכתב הברכי יוסף דהמתפלל על אביו או רבו יאמר רק אבי או רבי אבל לא תוארים אחרים דאין גבהות לפני ה'.

י. וכתב רש"י שם שכבר אחר י"ב חודש קבל מה שצריך שאין משפט רשעי ישראל בגיהנם אלא י"ב חודש.

כ. גם בתוך י"ב חודש יכול לומר ז"ל, רק לאחר י"ב חודש לא יאמר הריני כפרת משכבו משום דמשפט רשעי ישראל בגיהנם רק י"ב חודש. ש"ך ס"ק י"ג.

וכתב הט"ז בס"ק י"ב דקשה מסי' שע"ו ברמ"א סוף סעיף ד' דשם נהגו שאין אומרים קדיש רק י"א חודש שלא להחזיקו רשע וא"כ למה יאמר כל הי"ב חודש הריני כ"מ, ותירץ דשאני לענין כפרת משכבו כיון שלאחר י"ב חודש צ"ל ז"ל ובחודש הי"ב א"א לומר זכרונו לברכה דשמא עדיין לא זכה לעה"ב ויש כאן שקר, ואם לא יאמר הכל יודעים שמת, וא"כ א"א שלא יאמר דבר ע"כ כל הי"ב חודש אומר הריני כ"מ שאין זה זילזול, דגם על צדיק גמור אומרים כן, משא"כ לענין קדיש עדיף בשב ואל תעשה. ובראשון לציון תירץ דהקדיש זה בעשרה ובפרהסיא, לא כן הריני כפרת משכבו שזה ביחידות ע"ש. ועוד כתב שיש לסיים

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

הגה: ואין חילוק בין אב לאם לענין זה.

הגה: י"א דאם כותב תוך י"ב חודש דבר מה ומזכיר את אביו א"צ לכתוב ל' הריני כפרת משכבו אלא זכרונו לברכה, כיון שכתבתו מתקיימת גם לאחר י"ב חודש. ויש מחמירין אפי' בכתובה מ' וכן נוהגין.

עין משפט ז.ז. יו"ד סימן רמ פעיף ב

ב. איזה מורא, שלא יעמוד במקומו^א המיוחד לו לעמוד בסוד זקנים עם חבריו או מקום המיוחד לו להתפלל, ולא ישב במקום המיוחד לו להסב בביתו, ולא סותר את דבריו^ב, ולא מכריע דבריו^ג בפניו, אפי' לומר נראין דברי אבא^ד.

ג. לא יקראנו בשמו לא בחייו ולא אחרי מותו^ה, אלא אומר אבא מארי דהיינו מר אבי.

"זכרונו לברכה לחיי העולם הבא". ובראשי תיבות צריך לומר זללה"ה עם ב' למדים ע"ש. ל. מהגהות אלפסי פ"ק דקידושין.

מ. בניי וכ"מ בב"י בסוף סי' רמ"ב בשם הרשב"ץ.

נ. אפי' הוא רוצה לעמוד או לישב לבד בלי שום אדם עמו בדרך עצה כדרך שאביו רגיל לעשות אסור, וכן בסיפא בישיבה אפי' אינו רוצה לאכול אסור, דעצם העמידה או הישיבה אסורים. ט"ז ס"ק ב'. אולם בספר ראשון לציון לרבינו חיים בן עטר זצ"ל בקונטרס על שו"ע יו"ד כתב לדחות דברי הט"ז וכתב דדוקא בפני אביו אסור לעמוד או לשבת במקומו, או שלא בפניו אבל מ"מ כשיש בני אדם יושבים שם ובא הבן וישב במקומו דבכה"ג הוי זילותא, אבל בלי זה מותר דאטו קדושה יש במקום אביו דלא מצינו זה רק בביהמ"ק שהגם שנחרב עדיין בקדושתו.

ולפ"ז גם במקום המיוחד לו להתפלל אין איסור אלא או בפניו או בפני אנשים הנמצאים שם, אבל שלא בפניו ואין שם אנשים מותר. ופשוט הוא. ומשמע מדברי הש"ך בס"ק ב' דכברי האור החיים ודלא כהט"ז.

ס. שם בברייתא. וכתב הש"ך בס"ק ב' בין שחולק עליו בין שאומר להחולק על אביו נראין דבריך יותר הוי סותר את דבריו. ונראה דסותר דבריו אסור אפי' שלא בפניו וכך משמע בדרישה סעיף ד', ומפורש בפרישה בסי' רמ"ב סעיף כ'.

ע. מרמב"ם פ"ה מהלכות ת"ת.

פ. והטור מסיים שנראה כמכריע דברי אביו אלא אם יש לבן תשובה להשיב על החולקים על אביו ישיב עכ"ל. ומה שמצינו שהטור חולק על אביו כמה פעמים היינו שלא בפניו כמו שכתב כאן דדוקא בפניו אסור. ט"ז ס"ק ג'. ושם כתב דגם שלא בפניו שמותר, מ"מ אם ישנו עוד אחר שסובר כמו אביו והוא חולק עליהם אל יזכיר שם אביו אלא שם של אותו חולק ע"ש.

צ. רמב"ם פ"ו מהלכות ממרים מברייתא שם.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהוד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

היה שם אביו כשם אחרים ^ק אם זה שם שהוא פלאי שאין הכל רגילין לקרות בו, משנה שם אחרים ^ר קצת.

הגה: אבל שם שרגילין לקרות בו מותר לקרות אחרים בשמו, שלא בפני אביו ^ש.

יו"ד סימן רמב סעיף טו

טו. אסור לתלמיד לקרות לרבו בשמו לא בחייו ולא במותו ^ת, ואפי' לקרות לאחרים ששמו כשמו אסור ^א אם הוא שם פלאי שאין הכל רגילין לקרות בו.

הגה: אבל שם שרגילין בו מותר להזכיר שלא בפני רבו ^ב. וכל זה דוקא כשאנו מזכיר רק שמו לבד, אבל לומר רבי מורי פלוני מותר ^ג.

יו"ד סימן רמ סעיף ב

עין משפט ט.

עיין לעיל עין משפט ז.ה.

ק. הטור תמה בזה וגם הכ"מ כתב בפ"ה מת"ת ובפ"ו ממרים דצ"ע מהיכן הוציא דין זה. וכתב בפ"ת ס"ק ב' דאם שואלים אותו בן מי אתה, דמותר לומר להם בן ר' פלוני אני, וראיה שהרי הרא"ש מזכיר רבו מהר"ם בשמו משום שהיה לו שאר חכמים שהיו ג"כ רבותיו הוצרך להזכירו, ובאביו לכו"ע אסור משום שאין לו אלא אב אחד, ומה שהטור הזכיר שם אביו משום שהוא מזכירו בלשון כבוד כלומר ראש לכל ישראל עכ"ד וא"כ כשהוצרך להזכירו שאין יודעים אותו גם באביו מותר ע"ש.

ר. כתב בערוך דשם אביי היה נחמני, ורבה קראו אביי בשביל אביו שג"כ קראו לו נחמני וכולם קראו לו כן בשביל כבודו של אביי רק רבא שהיה חבירו קראו בשמו נחמני. ועיין ברש"י גיטין ל"ד ע"ב.

ש. והדרישה כתב דלאחרים אפי' בפניו אם אינו שם פלאי מותר, וכן בפלאי מותר שלא בפניו. והב"ח כתב דכשלא בפני רבו אין איסור מיהו יש להזהר משום הכבוד, ועיין בסי' רמ"ב סעיף ט"ו.

ת. כרב נחמן בסנהדרין ק' ע"א.

א. אלא ישנה שם האחרים, וכתב הכ"מ דמנ"ל שצריך לשנות שם אחרים. באר הגולה אות כ"ו.

ב. היינו לקרות בו אחרים.

ג. כתב הש"ך בס"ק כ"ד היינו שלא בפניו אבל בפניו יאמר רק רבי כי אסור להזכיר שמו וכן נוהגין.

וכתב עליו הברכי יוסף שנעלם ממנו דברי מרן הב"י בכ"מ בפ"ה מת"ת שכתב על דעת רש"י מאדוני משה כלאם ושם היה בפניו, וכך השיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט י.

יו"ד סימן רמז פ"ד
עין לעיל דף לא. עין משפט ט